POUKA

za dobrovoljne vatrogasce,

za uporabu

kod podučavanja podčastnika.

Sastavio

FELIX JUDL

pobočnik I. hrv. dobrovolj. vatrogasnog sbora

u

Varaždinu.

Nakladom I. hrv. dobr. vatrog. sbora u Varaždinu.
1883.

Ponješto

iz

VATROGASNE TAKTIKE.

Tiskarna Platzera sina u Varaždinu.

Uvod.

Izkustvom u vatrogastvu došlo se u novije doba već tako daleko, da se može izdati pouka o tom, kako se mogu svladati sve zapreke na gariŝtu i kako s uspjehom udarati na neprijatelja.

Kao što je nekoč iznašašće praha povodom bilo posvemašnjoj promjeni u vodjenju ratova, tako su i razna nova ili usavršena gasila uzrok, da se danas može gasiti oganj hitrije i uspješnije nego li se je to moglo prije njekoliko desetgodišta. Bolja tehnika usavrši vatrogasne sprave i gasila tako, da je danas potrebno samo, da se gasioci dobro nauče i uvježbaju rabiti ih, te onda mogu zaista biti pobjeditelji nesmiljene nesreće, kad umjedu orudje svoje proti neprijatelju upotriebiti na pravom mjestu i u sgodan čas.

Zato treba pamtiti, da je potežkoće na gariŝtu lasno svladati samo onda, dok ima u četi reda i poredka i dok se nalozi i zapovjedi izvršuju mirno i točno; čim bo nestane reda, te svaki počme raditi na svoju ruku i po svojoj volji, onaj čas doista neima i ne može više biti govora o pobjedi.

Neka dakle svaki gasilac to zna, da se na gariŝtu postizava povoljan uspjeh u gašenju vatre samo mirom i zazborom i točnim vršenjem zapovjednikovih naloga.

Radnja na garištu.

Kojim redom i kako se do garišta vozi označuju službeni propisi, kojih svaki gasilac poznati mora, govorit ćemo dakle ovdje o radnji na garištu.

Težko je dati stanovita pravila, kako da se postave sve sprave, jer na raznih mjestih ima to biti na razni način. Ponajprije valja se gasiocem boriti sa stiskom, bukom, klicanjem svjetine, kojom ih ova dočeka. To će se postići onda kad častnik ili zapovjednik štrcaljke na tu vrevu nikakav obzir ne uzme i svoje sprave na najboljem mjestu postavi, to jest tamo, gdje imade dosta vode. Nije baš dosta, da se štrcaljka postavi k dosta dubokomu zdencu, nego mora se i na to paziti, da li bude moguće ovdje i dulje vremena raditi. Kad je štrcaljka spremna za rad, neka se to prijavi zapovjedniku, da on shodna odrediti može.

Radi samo jedna štrcaljka, imade njezin vodja paziti na to, da mu se štrcari sasvim ne izmuče, pa će ih izmieniti štrcari druge štrcalje, koja je u pripravi.

Penjački odiel, koji najprije na garište stigne, imade se ponajprije ubavjestiti, da li je koje čovječje življenje u pogibelji, ako bi to bilo, to će u najviše slučajeva prislonjenjem ljestve, po kojoj u pogibelji nalazeći se silaziti može, pomoženo biti.

Radi li se pako o tome, bolestnika, žensku ili diete izbaviti, tad se imade spasenje tih osobâ izbavnicom preduzeti. U najvećoj nuždi, kada penjač u goruću zgradu ili u dotični sprat već ulaziti nemože, upotriebljava se uskačnica (Sprungtuch).

Ako život čovječji u pogibelji nije, imadu penjači pozornost svoju na spasit se imajuću živinu obratiti i tekar onda, ako za takovu nikakove pogibelji neima, može se na spasenje pokućtva i ine stvari misliti, tako da se po mogućnosti vriedne i lahko prenosive stvari prije izbaviti imadu.

Zadaća rojnikâ jest da pronadju najbolja mjesta, od kojih se najbolje na vatru navaliti može i dadu obraniti od pogibelji susjedne sgrade.

Nadalje imadu razvidjeti, da li se gdjegod ne nalazi u pohrani veća zaliha drva, slame, siena i t. d. što bi se moglo možda još izbaciti, da vatra nedobi nove hrane. I kada se vatra pogasi, imadu penjači pune ruke posla, vukuć izpod pepela drvo i drugo, što bi se još iznova moglo zapaliti

Cievaši (Rohrführer) su najvažniji gasioci u četi; u njihovih je rukuh rad penjačkoga i štrcarskoga odjela, oni mogu hasniti ali i najviše pokvariti; zato valja da bude cievaš oprezan, miran, vješt i mora si znati stvoriti osnove i suda za gašenje. Ako ikoji to gasilac cievaš treba da zna podnieti i studen i vručinu i dim i vjetar; riečju valja da bude hrabar.

Cievaš neka udara na oganj s one strane, odakle unj duva vjetar; inače udarat će ga u obraz dim i žar od ognja, a mlaz će mu se iz cievi ne gaseći ognja koje kuda raznieti; neka se što bliže primakne k srdcu ognja, da mu mlaz bude u oganj udarao svom silom, jer samo siloviti mlaz uzpješno gasi; neka ne rabi uzkih ustnaca, jer tim otežava rad štrcarom na štrcalji; neka se sa svoga mjesta ne pomiče dalje, dok nije pogasio onaj dio vatre, koj je imao pogasiti, kad je na to mjesto došao; samo korak po korak može se odtuda pomicati i mlazom vatru polievati; stiene neka polieva odozdola gore, a vode neka ne troši polievajući čas ovdje čas ondje; u veliku pako hrpu žeravice neka ne lije vode; jer tim se žar samo razdražuje; u obće valja cievašu znati i toga se čvrsto držati, da ne lije u oganj više vode nego li je baš treba za pogašenje; ta mogao bi vodom pokvariti ono, što je poštedila vatra.

Osobito imadu se braniti vrata, stube i stupovi; i ne smiju se otvarati zraku prozori i vrata; otvoriti se mogu samo onda, kad cievaš imade podpunoma u vlasti ciev i cievinu i mnogo vode te zna, da ga štrcalja neće u cedilu ostaviti.

Izza poslujućega cievaša moraju biti barem dva uvježbna i hrabra penjača (od kojih jedan neka bude trubač) koji bi mu u nevolji i svakoj potrebi

bili u pomoć, a kao oni tako i on mora znati, kud bi mogli hitro sići, kad bi se n. pr. pod njimi rušilo ili jih plamen obkolio i t. d.

Kako se požari dielc.

Požar dieli se po protezi, koju obuhvaća, i po razlikosti stanovitih prostorija koje obuzimlje na troje; na maleni, srednji i veliki požar.

Maleni su požari oni, koji progutaju, kod nekretnina pojedine grede, stupove, tramove, vrata, a kod pokretnina razno pokućtvo, postelje, orudje, zavjese i t. d. Amo se broje i vatre u dimnacih.

Srednjim se misli onaj, koji uništuje pojedine dielove kuće n. pr. krov sprat i podrum.

Pod velikim razumieva se požar čitavih sgrada i ulica i priediela gradskih.

A) Malena vatra.

Malena vatra obično je podloga većoj; stoga se mora upravo tolikom brzinom i odvažnošću pogasiti kao i velika, jer nije svrha dobromu vatrogasnomu zboru utrnuti vatru nego ju zapriečiti.

Uzrok postanku malene vatre većinom je neopreznost i nehajno postupanje gorivimi tvarmi, n. p. bacenje goreće šibice na bud kakovu gorivu tvar, izsipanje vrućega pepelja na drveni pod i t. d.

1. Kad gore pokretnine.

Svaka pokretnina što gori, ima se iz sobe ili prostorija odstraniti, žar joj utrnuti i (ako se baš mora) vodom polijati.

Kad je ovo gotovo ima se pomno razgledati prostorija u kojoj je gorilo, da li nije možda i kuća sama gdje ognjem oštećena, jer u najviše slučajeva dogadja se, da je jošte žar na njekih mjestih sakriven, koj ako se ne odstrani, čini da vatra s nova bukne još pogibeljnija no što je bila.

Zato nevalja nipošto vjerovati ljudem i ukućanom, koji pripoviedaju sastavšim gasiocem: „Vatra je već utrnula.“ Vatrogasac mora se sam osvjedočiti, dali je tomu tako i da li nije još pogibelji?

2. Kad gore samo njeke česti u kući.

Ovakove vatre često zavaraju čovjeka glede mjesta, jer se kadikad dim pokazuje daleko od onoga mjesta, gdje je začela vatra. Razni su slučajevi ove vrsti:

1. Kad je dimnjak razpucan, a lako se iskre ili druga razžarina dotiče drva.
2. Kad se podnožje, na kojem peć i ognjište stoji, razžari i razplamti.
3. Kad su tramovi, grede i daske preblizu vatre.

U tom zadnjem slučaju imade se voda lievati

izmed poda i stropa, nu nesmije se previše vode trošiti, da se pod gorućim mjestom nalazeći se prostor ne ošteti.

3. Kad gori dimnjak.

U dimnjaku porodivša se vatra pogibeljna je kući zato, što bi se mogla iste prihvatiti kroz pukotine, kojih već u dimnjaku ima ili kojih će od silne vrućine nastati.

U dobru i po propisih sagradjenu dimnjaku mogu se bez pogibelji sažgati čadje, te treba samo paziti, da se krova ne prihvate iskre i vrućinom izbacani odpadci iz dimnjaka. Ali obično dimnjaci nevaljadu, pa je uputno, odmah udarati na samu vatru u dimnjaku.

Pod otvor dimnjaka postavi se posuda vodom, u kojoj utrne, što iz dimnjaka padne. U spratove, kud je podignut dimnjak, izašalju se penjači po jedan po dva, da pripaze; dobro je da imadu pri ruci kabliće vode, mokar gunj ili kober.

Pukotine u dimnjaku ili u podu, treba mokrimi krpami ili blatom zabrtviti.

Vatra u dimnjaku može trajati kadgod i po jedan i po dva sata; kad je prestala, dobro je ostaviti stražu.

U tako zvanih ruskih dimnjacih još manje se bojati pogibelji; jer ti su već tako sazidani, da se čiste izpaljivanjem čadje. Kud god prodire dim,

to treba dobro zabrtviti. Ali pogibeljno bi bilo sve otvore dimnjaka zatvoriti, jer bi mogao dimnjak razpucati i onda još veću štetu počiniti.

Pucanjem u dimnjak pomože se za čas, ali doskora opet plane i mogu se pukotine prouzričiti.

Više se pomogne užganjem sumpornoga praha, ali tim se mora veoma oprezno postupati; jer bi sumporova kiselina mogla i ljude podušiti.

B) Osriednje vatre.

Vatrom sriednje veličine nazivlje se ona, koja je žilavo zahvatila oko sebe, te je na najboljem putu da se razširi i ponaraste.

Glavna je zadaća zapriečiti vatri da dalje raste, zato treba navaliti na vatru s dvie strane, a treba se obazirati na sgrade blize; koje još vatra nije dosegla, i ove braniti, da i njih ne obuhvati.

Razlikujemo srednje veličine vatru:

1. u podrumu;
2. u spratovih i
3. na krovu.

O svakoj ovoj vatri govorit će se na pose.

1. Vatra u podrumu.

Podrum je obično posvema osamljen, te unj ponajviše vode jedna vrata, pa to je razlog, što baš podrumsku vatru nije težko zapriečiti, jer je

već naravski ograničena Pogasiti ju pako u toliko je težko, što dim veoma jako prieči gasioce. Najlaglje bi se dala zato takova vatra pogasiti. da se svi otvore pozatvore i tako zraku (kisiku) posvema dolazak zaprieči. To ali tako lahko nije moguće zato je bolje da se širom otvore vrata i prozori, da vatra plamenom plane, tako da se razširivanje dima i plinova zaprieči, a sada treba navaliti sa štrcaljom na vatru. Ako imade u podrumu mnogo gorive tvari smije se podrum i posve vodom napuniti.

Kada u podrumu svieća ili baklja negori, valja veoma oprezno stupati unj. Štrcaš mora si vezati oko pasa uže, koje drugi gasioci pograbe i redom ga sliede baš do izlaza iz podruma, da jedan drugomu pomoć pružiti može.

2. Vatra u spratovih.

Razlikujemo tri glavna slučaju i to prema položaju:

1. u prizemlju;
2. u srednjih spratovih;
3. u prostorijah pod krovom.

Vatra u prizemlju ili u spratovih brani se skoro jednako. Osobito valja paziti, da vatra neprodire kroz strop u drugi sprat ili na krov ili obujmiv vrata prodre na hodnik i obuhvati stube.

Ako se goreća prostorija dade još bud iz

bližnje sobe bud iz druge kakve prostorije braniti, neka se odmah pristavi druga cievina.

Nemože li se doći po stubah do srca vatre, valja se na kukaći uzpeti, nu ta se nesmije povjesiti u prozor one sobe, gdje već gori, nego na prozor bližnje prostorije.

Koliko se ikad može, treba paziti na to, da mlaz nebude naravnan n. pr. na ogledalo, uru i druge takove predmete.

3. Vatra pod krovom.

Vatru pod krovom nije lako gasiti, jer zrak nalazi dovoljno otvora na sve strane, da se osjeća propuh.

Ako se vatra pod krovom dosta rano zanjeti, a nije provalila u zrak, netreba vaditi criepova s krova, da se ne pojača propuh.

Vatri treba doći što bliže do srdca; s krova ima se odnašati sve gorivo kao škrinje, korita i druga drvenina.

Što gori ili je ogorilo, može se odpiliti, ali netreba to dole bacati.

Kad gori žitnica na tavanu, onda su gasioci u pogibelji, zato si neka cievaš preko pregradaka prebaci dasku ili brvno, da mu bude most, sa kojega će polievati vatru.

Ako je vatra na krovu provalila, najbolje ju

je sa susjednoga krova ili sa raztegače polievati.

Susjedne krovove treba što više polievati, a krovnih žljebova ne valja skidati.

Kad štrcalje nedaju toliko vode, da bi se krov pogasio i kad zaprieti pogibelj susjednim kućam, može se krov rušiti.

C) Veliki požar.

Već smo kod malena požara spomenuli, da požar nije nikada sam po sebi već od postanka svoga velikim. Stoga valja na garište pohrliti još dok je vatra malena.

Glavna je zadaća kod velikoga požara naći one granice, na kojih se još može uspješno boriti proti neprijatelju.

Ima li veliko pogibelji, da će vatra zahvatiti dalje, mogu se gorivi predmeti i posve odstraniti i razoriti. Valja pako paziti na to, da li nebi trganje i odstranjivanje predugo trajalo i da li je to upravo od nužde.?

Ima li blizu garišta siena, slame, petroleja i drugih slučenina, koje se rado upale, to se sve imade čim brže odstraniti.

Ako gori već ciela sgrada, gasi se vatra na krovu, a onda sa ovoga štrca se na spratove.

Ako su dimnjaci popucani, valja ih srušiti, da se kasnije sami ne sruše.

Sve što je od drva, a nagorjelo i što još gori ili klije treba odstraniti. One česti sgrade, koje bi se mogle lasno porušiti kao stiene, stropovi i t. d. valja ili odvaliti ili poduprieti.

Kod velikoga požara može biti opasno, vatra poletušica, bura i upaljivost; to su tri velika neprijatelja gasilačkih četa, na kojih se mora osobiti obzir uzeti.

Velikim požarom pribrojimo i požar
1. kazališta; 2. gospodarskih sgrada; 3. zvonika; 4. tvornica; 5. ludnica i kaznona i t. d.

Odlazak sa garišta i povratak u gasilanu.

Kad je djelo svršeno, se na znak „na odlaz spreman“ svi gasioci skupe svaki kod svoje sprave, te onda se ide istim redom. kojim se je došlo.

Prije toga imadu se štrcalje izprazniti, cievine odkopčiti i ove izprazniti i pospraviti, isto tako sva pomagala. Kad je sve u redu, vodje to javljaju zapovjedniku, koji daje zapovjed „Stupaj“.

Dolazeći do gasilane imadu se sve sprave razvidieti, da li se nije što god pokvarilo i onda propisanim redom pospraviti.

Treba da budu orudja i gasila uviek spremna. Nu to će biti samo onda, ako vatrogasac žrtvuje još nekoliko časaka da izpravi i okriepi svoja pomagala.

Najvažnije iz teorije za vatrogasca.

§. 1. *Što se razumieva pod imenom vatrogasni sbor?*

Vatrogasni je sbor družtvo sastojeće iz samih mužkaraca, kojim je zadaća u slučaju požara, bližnjemu u pomoć priteći.

§. 2. *Koliko vrsti imade vatrogasnih sborova?*

Imade dvie vrsti, i to: plaćenih i dobrovoljnih.

§. 3. *Kako su ustrojeni vatrogasni sborovi?*

Razdieljeni su u satnije, a takove najobičnije sastoje iz vodova, koji se opet sastavljaju iz momčadi penjačke, štrcalne i čuvarske.

§. 4. *Kako se požari diele?*

Požar dieli se po protezi, koju obuhvaća i po razlikosti prostorija, koje obuzimlje na troje: na maleni, srednji i veliki požar.

§. 5. *Što se razumieva pod malenim požarom?*

Maleni su požari oni, koji progutaju kod nekretnina pojedine grede, stupove, tramove, vrata, a kod pokretnina razno pokućtvo, orudje, zavjese, i t. d. Amo se i broje vatre u dimnjacih.

§. 6. *Što nazivamo srednjim požarom?*

Srednjim požarom nazivljemo onaj, koji uništuje pojedine dielove kuće, na primjer: krov, sprat ili podrum.

§. 7. *A što se razumieva pod velikim požarom?*

Pod velikim požarom razumieva se požar čitavih sgrada i ulicâ kao i predielja gradskih.

§. 8. *Što još brojimo medju velike požare?*

Amo brojimo još: požar kazališta, gospodarskih sgradâ, zvonikâ, tvornicâ, ludnicâ, kaznionâ i t. d.

§. 9. *Kakova sredstva služe nam za obranu požara?*

Za to nam služe štrcaljke, vodovodi, ljestve i ine gasilačke sprave.

§. 10. *Koliko vrsti štrcalja imademo?*

Imademo najobičnije: Štrcalje ručne i nosive, onda taljigače, raztavnjače, vožnjače i parnjače.

§. 11. *Tko je prvu štrcalju ustrojio?*

Antun Plattner u Augsburgu, u Njemačkoj, godine 1518.

§. 12. *Tko je prvu štrcalju cievinom ustrojio?*

Ivan van der Hajde i njegov brat u Amsterdamu, u Holandiji, god. 1672.

§. 13. *Tko je prvu parnjaču ustrojio i kada?*

Ustrojio je Amerikanac Abel Šavk, god. 1829.

§. 14. *Koliko česti ima štrcalja?*

Imade deset i to: 1) sare (Cilinder),2) čepalje (Kolben), 3) škuljeve (Ventile), 4) zračnjak (Windkessel), 5) provodnike srkača i dizaća (Saug- und Druck-Verbindungs-Canal), 6) dizalicu (Saugwerk), 7) kimalo (Hebel), 8) čepalište (Kolbenstangen), 9) tučce (Puffer), i 10) vodnjak (Wasserkasten).

§. 15. *U koliko načina se u obće voda za vatrogasnu porabu pribaviti može?*

Može se pribaviti na četiri načina i to:

1. nošenjem u raznih posudah, škafih, kablićih i t. d.;
2. voženjem na kolih sa čabanjom;
3. sa strojem vodonošom (Hydroforom) i
4. vodovodom.

§. 16. *Kako se najjednostavnije voda prvim načinom pribavi?*

U tu svrhu imade se prisutna momčad ili pučanstvo u dva reda staviti, t. j. od štrcalje do dotičnog bunara ili izvirališta, te se jednim redom pruža puna posuda, dočim se drugim redom prazna natrag vraća. Na taj način pribavi se voda samo iz blizine.

§ 17. *Kako biva drugim načinom?*

Voda su u čabanji sa predpregom k dotičnoj

štrcalji privaža, i to pako onda, ako je dotični bunar ili izvor odaljen od garišta.

§. 18. *Kako se pribavi trećim načinom?*

Stroj vodonoša se namjesti kod izvora ili bunara, te se š njim kroz cievine nosilice voda k dotičnoj štrcalji pribavlja.

§. 19. *Kako se pribavi voda vodovodom?*

Vodovodom se ili štrcalja napuni ili se šnjim neposredno posluži.

§. 20. *Koliko vrsti imade vodovoda?*

Imade dvie vrsti i to: vodovoda sa tlakom i bez tlaka.

§. 21. *Zašto služi vodovod bez tlaka?*

Vodovod bez tlaka služi za dobavu vode prigodom požara, to jest, štrcalje ili čabanje se vodom napune, koja kroz vodovod izpod zemlje po gradu ili inih mjestih teče.

§. 22. *Kako se poslužimo vodovodom sa tlakom*

Vodovod sa tlakom služi ne samo za pribavu vode nego se i može neposredno cievinom naravnati mlaz u vatru.

§. 23. *Kako je silan mlaz vodovoda?*

Dokazalo se je izkustvom, da mlaz iz vodo-

vodne cievi može doseći duljinu od 32—40 metara, a izbačena voda u minuti da iznosi do 400 litara.

§. 24. *Što se može zahticvati od dobroga vodovoda?*

Dobar vodovod mora imati toliko tlaka, da, kad se sa 4 hydranta, dotično 8 cievina radi, mlaz pojedinih cievinâ duljinu od blizu 20 metar. podnese.

§. 25. *Je li bi bilo probitačno rabiti takovu množinu vode na jednom mjestu i na jedanput?*

To nebi bilo od koristi, jer množina vode bi jošte pokvarila ono, što je poštedila vatra.

§. 26. *Koliko vrsti cievina imademo?*

Imademo 2 vrsti, i to: sisalice i nosilice.

§. 27. *Od česa prave se cievina sisalice?*

Prave se iz kaučuka.

§. 28. *Od čega prave se cievine nosilice?*

Nosilice prave se od kože i konopljenine, ove druge su najobičniji.

§. 29. *Zašto?*

Cievine iz konopljenine jesu ili činjene (gegerbt) ili iz nutra naličene kaučikovinom, pa kad su dobre, ne propuštaju vode i ostaju iz vana suhe još i uz 12 –15 atmosfera tlaka, te rabe se i za parnjače.

§. 30. *Kakove cievine bijahu najprije u potrebi?*

Najprije pravili su cievine iz platna, koje su bile sašivene, a zatiem pravili su ih iz kože.

§. 31. *Kada bijahu pronadjeni jednostavne cievine iz konopljenine?*

Iste bijahu već god. 1720, a sa kaučukovinom preparirane god. 1847. izumljene.

§. 32. *Kada bijahu cievine sisalice iz kaučuka izumljene?*

Takova t. j. sadanje cievine sisalice bijahu god. 1850. izumljene.

§. 33. *Što je to mlaznica (štrcnica, Strahlrohr)?*

Mlaznica jest na kraju cievine navijena ciev sa ustnacem, iz koje voda štrca; duga je po prilici polak metra, iz bakra ili gvoždja pravljena i mora biti iz nutra izravna, gladko izradjena.

§. 34. *Kakova imademo pomagla za rablenje cievina?*

Imademo troje, i to: nosivo vreteno ili vitku, vitku na taljigah i stalnu vitku.

§. 35. *Kakova sredstra imade penjač na razpolaganje?*

1. sredstva za osobnu sigurnost;
2. spravâ za uzlaz sgrada;
3. „ za uzlaz krovova;

4. spravâ za odstranjenje i razvaljenje zaprieka;
5. „ i priprave za izbavljenje osobâ, i
6. „ za izbavljenje pokretnina.

§. 36. *Kakva su sredstva za osobnu sigurnost?*

To jest odora i oprema.

§. 37. *Kakva su sredstva za uzlaz sgradâ?*

To su ljestve.

§. 38. *Koliko vrsti ljestvâ imademo?*

Imademo pet vrsti, najme:

1. prislanjaču, (Anstell-Leiter);
2. sastavnjaču, (Anstell-Steck-Leiter);
3. kukaču (Fenster- oder Hacken-Leiter);
4. raztegaču, (Schiebleiter) i
5. krovnjaču, (Dachleiter).

§. 39. *Kakovo orudje imademo za rušenje i spremanje garišta?*

Imademo različito razvalno i odpremno orudje, i to: sjekire, pike, kijače, dubače, zidodere, lopate i čaklje.

§. 40. *Kakove sprave ili strojeve imademo za izbavu čovječega života?*

Ljestve, izbavno uže, prevozicu (Fahrseil), spustnicu (Rettungs-Sack), izbavnicu (Rettungs-Schlauch) i u nuždi uskačnicu (Sprungtuch).

§. 41. *Na kakav način se ove sprave na gariště odpreme?*

Sa kolima, koja nazivamo „penjačke tarnice“.

§. 42. *Kakove sprave imademo proti dimu?*

Imademo naočale, spužvu i dimovnicu (Rauchhaube).

§. 43. *Kakove vidarske sprave (Sanitäts-Vorrichtungen) imademo?*

Imademo priručnu ljekarnu i nosila.

§. 44 *Kakova imademo svjetila?*

Imademo svetiljke i petroljače (Petroleumfackel).

§. 45. *Kakovimi sredstvi poslužimo se za uzbunu?*

Za uzbunu služimo se navještaji sa trubljom bučkom i zvonom, kao i brzojavom.

§. 46. *Kako treba da bude gasilana?*

Gasilana treba da je suha, prostrana i svjetla, ulaz u nju neka bude prostran i vazda prost, ako je ikako moguće neka i bude zimi ložena.

Njemačko-hrvatski

RJEČNIK

najobičnijih izrazâ u

vatrogastvu.

Ausrüstungen.

Beil
Carabiner
Faschinmesser
Gurt
Helm
Helmkamm
Helm- oder Kappenschirm
Horn (Signalhorn)
Huppe
Laterne
Leine
Nothnagel oder Hacken
Nothschraube
Rauchapparat

Rauchbrille
Schwamm (Rauchschwamm)
Signalpfeife
Signalhorn (s. Horn)
Sturmband

Einreiss- und Abräum-Geräthe.

Axt
Brecheisen
Brechstange
Feuerhacken
Feuerpatsche
Hammer, eiserner
Hammer, hölzerner
Handbeil
Haue

Oprema.

Sjekača
Kvačac
Kosora
Pojas pas
Kaciga
Sljemence

Obodac
Trublja
Bučka
Svjetiljka
Uže
Klipak
Vijak
Dimovna sprava-dimovnica
Dimovne naočale

Spužva
Žviždalo

Podbradnik

Razvalno i odpremno orudje.

Sjekira
Pralica
Dubača
Čaklja
Metlanica
Čekić, kladivo
Bat
Sjekirica
Motika-kopača

Mauerbrecher
Misthacken (Krampen)
Schaufel
Spitzhacken (Pick)

Leitern und sonstige Geräthe.

Anstell-Leiter
Dachleiter
Fahrseil
Fenster- oder Hackenleiter
Feuereimer
Geräth
Geräthewagen oder Rüstwagen
Gesimsbock
Karren
Oelkanne
Petroleumfackel
Rettungsapparat (nach Hoenig)
Rettungssack
Rettungsschlauch
Rolle
Schiebleiter
Segelleinen oder Tuch
Signallaterne oder Standlaterne
Sprungtuch
Steckleiter
Steiger-Rüstwagen (s. Geräthewagen)
Stützen
Tragbahre
Verbandtasche.

Zidoder
Kijača
Lopata
Kljuna.

Ljestve i ine sprave.

Prislanjača
Krovnjača
Prevozica

Kukača

Kablić ili zajimač
Sprava

Tarnice

Podnožjača
Taljiga
Uljenica
Petroljača

Užetnica

Spustnica
Jzbavnica
Klupka
Raztegača
Jadrenina

Svjetiljka objasnica

Uskačnica
Sastavnjača

Upori
Nosila
Sprema za omote.

Spritzen nach der Bauart.

Abprotz-Spritze	Štrcaljke po izvajnskom obtiku.
Butten- „	Raztavnjača
Dampf- „	Brentača
Fahr- „	Parnjača
Fuss- „	Vožnjača
Hydrofor	Stupača
Hydronette	Vodonoša
Karren-Spritze	Trakovnjača
Kasten- „	Taljigača
Kipp- „	Ormarača
Krücken- „	Klisača
Kübel- „	Štakača
Quartier- „	Žbanjača
	Stanača

Bestandtheile der Spritze.

Auslaufdruckrohr	Česti štrcaljke.
Auslaufsaugrohr	Dizalica ciev
Cilinder	Sisalica ciev
Druckhebel (Balancier)	Sara
Druckstange	Kimalo
Druckkanal	Vagir
Kegelventil (s. Ventil)	Dizač
Klapenventil „	
Kolben	Čepalj
Kolbenstange	Čepaljište
Kugelventil (s. Ventil)	
Puffer	Tučci
Requisitenkasten	Spremnjak ili spremka
Retourhahn oder Wechsel	Pipac
Saugkanal	Srkač
Saugwindkessel	Zračnjak upilac
Sperrventil (s. Ventil)	
Stiefel (siehe Cilinder)	
Ventil	Škulj
Kegelventil	Čunjak škulj
Klappenventil	Zalistak „
Kugelventil	Kuglja „
Sperrventil	Zapornjak škulj
Ventilgehäuse	Škuljnica
Ventilsitz	Škuljište
Verbindungskanal	Provodnik
Verschlusskappe	Zaklopac
Wasserkasten	Vodnjak
Windkessel	Zračnjak

Schläuche, Gewinde u. sonstiges Zugehör.

Brausemundstück	Cievine, zavojnjaci i ine pripadajuče sprave.
Druckschläuche	Prskavica
Füllungsrohr	Nosilice
Gussrohr	Špinja
Mutterschraube	Curak
Normalgewinde	Navijak
Saugkopf	Propisani zovojnjaci
Saugschläuche	Srkalo
Schlauch	Sisalice
„ -Binde	Cievina
„ -Brücke	Ocievnica
„ -Hälter	Mostac
„ -Haspel	Pripetnjak
„ -Haspel, fahrbarer	Vitka, vitlo ili vreteno
Sahlauchhaspel; tragbarer	Vitlo na taljigah
Schlauchhaspel-Karren oder Schlauchwagen	Nosivo vreteno ili prenosno vitlo
Schlaucnleine oder Schlauchhälter	Cievnice
	Pripetnjak

Schlauch-Sattel	Sjedlo
Sperrstück	Zapirač
Strahlrohr	Mlaznica-štrcnica
Strahlrohrmundstück	Ustnac
Theilungsrohr od. Gabel	Razdielnica
Transportschläuche	Nosilice
Uebersetzungsstück	Podmetnjak
Vaterschraube	Uvijak
Verkuppelung	Skapčanje.

Diverse.

Različito.

Atmosphäre	Tlak
Alarm	Uzbuna
Brandplatz	Garište
Chemische Löschmittel	Lučbena gasila
Extincteur	Plinačica
Feuermauer	Obranik
Flugfeuer	Poletušica
Handapotheke	Priručna liekarna
Hydrant	Vodopust
Löschdose	Gasica
Manometer	Tlakomjer
Plafond	Strop
Quantum	Zaliha
Räderspur	Kolotečina
Schutzspange	Obranik
Signal	Navještaj
Strahl	Mlaz-trak-brizg
Stockwerk	Sprat
Theaterversenkung	Udubina
Vacummeter	Praznomjer
Wasserleitung	Vodovod
Wasserwagen	Čabanja
Winde	Motovilo

DVD
1. HRVATSKI DOBROVOLJNI
VATROGASNI ZBOR
U VARAŽDINU
BROJ: 0670 GR.